ΕΚΘΕΣΗ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ
στην υπόθεση C-17/91 *

I — Η επίμαχη εθνική κανονιστική ρύθμιση, η διαδικασία της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

1. Ο βελγικός νόμος της 24ης Μαρτίου 1987, περί της υγείας των ζώων (*Belgisch Staatsblad* της 17.4.1987), έχει ως αντικείμενο, κατά το άρθρο 2 αυτού, «την καταπολέμηση των ασθενειών των ζώων χάριν της δημόσιας υγείας και της οικονομικής ευμάρειας των κατόχων ζώων».

2. Το άρθρο 32, παράγραφος 2, του εν λόγω νόμου ορίζει τα ακόλουθα:

«Ιδρύεται στο Υπουργείο Γεωργίας "Ταμείο για την υγεία και την παραγωγή των ζώων", αναφερόμενο στο εξής ως "το Ταμείο". Το Ταμείο αυτό έχει ως αποστολή να παρεμβαίνει στην κάλυψη των αποζημιώσεων, επιδοτήσεων και άλλων παροχών σχετικά με την καταπολέμηση των επιζωοτιών και τη βελτίωση της υγιεινής, της υγείας και της ποιότητας των ζώων και των ζωικών προϊόντων.

Το Ταμείο χρηματοδοτείται από:

1) τις υποχρεωτικές εισφορές που βαρύνουν φυσικά και νομικά πρόσωπα τα οποία παράγουν, μεταποιούν, μεταφέρουν, κατεργάζονται, πωλούν ή εμπορεύονται ζώα ή ζωικά προϊόντα·

(...).»

3. Κατά το τέταρτο εδάφιο αυτής της διατάξεως, ο Βασιλιάς, κατόπιν γνώμης του συμβουλίου του Ταμείου, ορίζει με διάταγμα, το οποίο έχει τύχει επεξεργασίας από το υπουργικό συμβούλιο, το ποσό των υποχρεωτικών εισφορών, τον τρόπο εισπράξεώς τους καθώς και τις συνέπειες από τη μη πληρωμή των εν λόγω εισφορών.

4. Το ένατο εδάφιο του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι:

«η υποχρεωτική εισφορά, όταν εισπράττεται από πρόσωπα που μεταποιούν, μεταφέρουν, κατεργάζονται, πωλούν ή εμπορεύονται ζώα ή ζωικά προϊόντα, μετακυλίεται σε κάθε εμπορική συναλλαγή μέχρι τον παραγωγό (...)».

5. Κατ' εφαρμογή του προαναφερθέντος άρθρου 32, παράγραφος 2, τέταρτο εδάφιο, του εν λόγω νόμου, το βασιλικό διάταγμα της 11ης Δεκεμβρίου 1987 (*Belgisch Staatsblad* της 23.12.1987), το οποίο άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1988, ορίζει το ύψος των υποχρεωτικών εισφορών και τα της εισπράξεώς τους.

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

6. Τα άρθρα 2 και 3 του εν λόγω βασιλικού διατάγματος ορίζουν το ύψος της υποχρεωτικής εισφοράς ανά σφαζόμενο ή εξαγόμενο βοοειδές, μόσχο και χοίρο, η οποία επιβαρύνει, αντιστοίχως, τα σφαγεία ή τους εξαγωγείς, για τη χρηματοδότηση του Ταμείου.

7. Το άρθρο 4, πρώτο εδάφιο, αυτού του διατάγματος προβλέπει ότι

«οι υποχρεωτικές εισφορές που επιβάλλονται στα σφαγεία και τους εξαγωγείς χρεώνονται από αυτούς στον προμηθευτή των ζώων ο οποίος τις χρεώνει, ενδεχομένως, στον πωλητή μέχρι και τον παραγωγό».

Το δεύτερο εδάφιο αυτής της διατάξεως επιβάλλει τη χωριστή μνεία της εν λόγω εισφοράς στο τιμολόγιο του σφαγείου ή του εξαγωγέα.

8. Τέλος, κατά το άρθρο 6,

«αν το σφαγείο ή ο εξαγωγέας δεν καταβάλει το ποσό των υποχρεωτικών εισφορών και τους τόκους στο Ταμείο μετά από δύο ειδοποιήσεις, το ποσό των οφειλομένων υποχρεωτικών εισφορών διπλασιάζεται. Η προσαύξηση αυτή των υποχρεωτικών εισφορών δεν μπορεί να χρεωθεί στον προμηθευτή των ζώων».

9. Με το άρθρο 3 του βασιλικού διατάγματος της 8ης Απριλίου 1989, περί τροποποιήσεως του βασιλικού διατάγματος της 11ης Δεκεμβρίου 1987, καταργήθηκε το μέρος της φράσεως «ο οποίος τις χρεώνει, ενδεχομένως, στον πωλητή μέχρι και τον παραγωγό» που περιείχετο στο άρθρο 4, πρώτο εδάφιο.

10. Οι επιχειρήσεις Georges Lornoy en Zonen, Jos Theys, Van Lommel και Staf Lornoy en Zonen επιδίδονται στο εμπόριο των μόσχων. Αφού κατέβαλαν τις εν λόγω εισφορές προκειμένου να αποφύγουν τις χρηματικές κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6 του βασιλικού διατάγματος της 11ης Δεκεμβρίου 1987, ενήγαγαν το Βελγικό Δημόσιο ενώπιον του Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, ζητώντας να τους επιστραφούν τα καταβληθέντα ποσά, ισχυριζόμενες ότι οι εν λόγω εισφορές αντίκεινται προς τα άρθρα 12, 13 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ. Πράγματι, οι εισφορές αυτές επιβάλλονται και στους εισαγόμενους μόσχους στο Βέλγιο, ενώ τα έσοδα του Ταμείου χρησιμοποιούνται αποκλειστικά υπέρ της βελγικής παραγωγής.

11. Κατά το Βελγικό Δημόσιο, οι επίδικες εισφορές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος ενός γενικού φορολογικού συστήματος και εφαρμόζονται πανομοιότυπα στα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα και δεν εισπράττονται λόγω της διελεύσεως των συνόρων. Εξάλλου, τα έσοδα του Ταμείου αποβαίνουν προς όφελος όλων των προϊόντων της βελγικής βιομηχανίας τροφίμων, είτε παρασκευάζονται από εισαγόμενα είτε από βελγικά ζώα. Επιπλέον, ο έλεγχος των επιζωοτιών και η καταπολέμησή τους αποβαίνει τόσο προς όφελος του Βελγίου όσο και των χωρών εξαγωγής και εμποδίζει τις εξαγωγές κρέατος κατώτερης ποιότητας.

12. Θεωρώντας ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου είναι εν προκειμένω αναγκαία για τη λύση της διαφοράς, το Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout ανέστειλε, με διάταξη της 14ης Ιανουαρίου 1991, τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν την έννοια η Συνθήκη ΕΟΚ, ιδίως δε οι διατάξεις των άρθρων 12, 13, 30, 92 και 95, και οι ενδεχομένως εφαρμοστέες ευρωπαϊκές οδηγίες ότι δεν απαγορεύεται σε κράτος μέλος η θέσπιση ορισμένης υποχρεωτικής εισφοράς για τη χρηματοδότηση ενός "Ταμείου για την υγεία και την παραγωγή των ζώων" — ταμείο το οποίο έχει ως σκοπό να παρεμβαίνει στην κάλυψη των αποζημιώσεων, επιδοτήσεων και άλλων παροχών σχετικά με την καταπολέμηση των επιζωοτιών και τη βελτίωση της υγιεινής, της υγείας και της ποιότητας των ζώων και των ζωικών προϊόντων — μέσω, αφενός, επιβολής εισφοράς σε βάρος των σφαγείων του κράτους μέλους ανά σφαγμένο μόσχο, ενώ ορίζεται από τον νόμο ότι η υποχρεωτική αυτή εισφορά μετακυλίεται σε κάθε πράξη πωλήσεως μέχρι και τον παραγωγό — πράγμα το οποίο μπορεί να έχει ως συνέπεια, και έχει ως συνέπεια, ότι η εισφορά αυτή χρεώνεται στους εισαγωγείς αυτών των μόσχων από άλλο κράτος μέλος —, και, αφετέρου, επιβολής σε κάθε εξαγωγέα μόσχων της ίδιας εισφοράς, η οποία επίσης μπορεί να μετακυλίεται σε κάθε πράξη πωλήσεως μέχρι και τον παραγωγό;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει η εισφορά αυτή — η οποία επιβάλλεται για τον σκοπό που προαναφέρθηκε — να θεωρηθεί ως επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος, φόρος και/ή ενίσχυση δραστηριοτήτων που διενεργούνται αποκλειστικά προς όφελος των προαναφερθέντων εγχωρίων προϊόντων και, κατά συνέπεια, απαγορεύεται;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, μπορούν οι ιδιώτες να το επικαλεστούν τούτο ευθέως ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων;»

13. Η διάταξη περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Ιανουαρίου 1991.

II — Έγγραφη διαδικασία

14. Κατά το άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στις 12 Απριλίου 1991 οι επιχειρήσεις Georges Lornoy en Zonen, Jos Theys, Van Lommel NV και Staf Lornoy en Zonen, ενάγουσες της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενες από τους L. Schuermans, δικηγόρο Turnhout, και J. de Lat, δικηγόρο Herentals, στις δε 23 Απριλίου 1991 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον νομικό της σύμβουλο R. Fischer.

15. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

III — Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

Παρατηρήσεις των εναγουσών της κύριας δίκης

16. Οι τέσσερις ενάγουσες επιχειρήσεις της κύριας δίκης παρατηρούν εκ προοιμίου ότι, κατά παρέκκλιση από την αρχή του ενιαίου

του δημοσίου προϋπολογισμού και από τους κανόνες που διέπουν το δημόσιο λογιστικό, το άρθρο 32, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, του βελγικού νόμου της 24ης Μαρτίου 1987 ορίζει ότι «(...) τα έσοδα και οι δαπάνες του Ταμείου αναγράφονται στον ειδικό λογαριασμό του ιδιαίτερου τμήματος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Γεωργίας».

17. Ως προς τον προορισμό των εισφορών, οι ενάγουσες της κύριας δίκης αναφέρονται επίσης εκ προοιμίου σε μια ανακοίνωση στον Τύπο του γραφείου του Βέλγου Υφυπουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και Γεωργίας, που δεν αμφισβητήθηκε από το εναγόμενο της κύριας δίκης, κατά την οποία «οι εισφορές προορίζονται για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσεως της βελγικής κτηνοτροφίας. Τα προγράμματα αυτά αφορούν ιδίως τη βελτίωση της υγείας των ζώων η οποία αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εξαγωγή ζώων και ζωικών προϊόντων». Από την ανακοίνωση αυτή καταφαίνεται το προστατευτικό κίνητρο του εν λόγω μέτρου.

18. Όσον αφορά τα προδικαστικά ερωτήματα, οι ενάγουσες της κύριας δίκης εξετάζουν αν συμβιβάζεται η επίδικη εισφορά με τα άρθρα 12 επ. και 95 της Συνθήκης, υπογραμμίζοντας ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το ίδιο εθνικό μέτρο δεν μπορεί να απαγορεύεται συγχρόνως βάσει και των δύο αυτών διατάξεων (απόφαση της 8ης Ιουλίου 1965, 10/65, Deutschmann, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 129).

19. Κανονικά, τα άρθρα 12 επ. της Συνθήκης αφορούν, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, τις επιβαρύνσεις που επιβάλλονται λόγω ή συνεπεία της εισαγωγής και όχι τις χρηματικές επιβαρύνσεις που εντάσσονται σε ένα γενικό σύστημα εσωτερικών τελών που περιλαμβάνει συστηματικά τα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα βάσει των ίδιων κριτηρίων (απόφαση της 19ης Ιουνίου 1973, 77/72, Capolongo, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 567).

20. Παρά ταύτα, κατά την ίδια νομολογία, κατά την ερμηνεία της έννοιας «επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς εισαγωγικούς δασμούς» θα πρέπει ενδεχομένως να λαμβάνεται υπόψη ο προορισμός των εισπραττομένων χρηματικών επιβαρύνσεων. Κατά συνέπεια, μια επιβάρυνση που εντάσσεται σε ένα γενικό σύστημα εσωτερικών τελών που περιλαμβάνει συστηματικά τα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα βάσει των ίδιων κριτηρίων μπορεί παρ' όλα αυτά να συνιστά επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος προς εισαγωγικό δασμό, όταν η επιβάρυνση αυτή προορίζεται αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που αποβαίνουν ειδικά προς όφελος του πληττομένου εγχωρίου προϊόντος.

21. Στη μεταγενέστερη νομολογία του το Δικαστήριο προσέθεσε ότι το χρονικό σημείο κατά το οποίο επιβάλλεται η εν λόγω επιβάρυνση στο εισαγόμενο προϊόν δεν έχει σημασία για τον χαρακτηρισμό ενός εθνικού μέτρου ως επιβαρύνσεως ισοδυνάμου αποτελέσματος και ότι, εκτός από τον προορισμό του προϊόντος της οικείας επιβαρύνσεως, πρέπει να υφίσταται ταυτότητα μεταξύ του φορολογουμένου προϊόντος και του ωφελουμένου προϊόντος (απόφαση της 25ης Μαΐου 1977, 77/76, Cucchi, Συλλογή τόμος 1977, σ. 297).

22. Οι ενάγουσες της κύριας δίκης υποστηρίζουν ότι εν προκειμένω συντρέχουν όλες αυτές οι προϋποθέσεις που τίθενται με τη νομολογία του Δικαστηρίου. Πράγματι, το προϊόν της επίδικης εισφοράς χρησιμοποιείται για την καταπολέμηση, στο Βέλγιο, της βρουκελώσεως και της πανώλης των χοίρων ή για την αντιστάθμιση των ζημιών που υφίστανται οι Βέλγοι κτηνοτρόφοι συνεπεία αυτών των ασθενειών και ουδόλως αποβαίνουν προς όφελος των αλλοδαπών κτηνοτρόφων οι οποίοι, εντούτοις, θα

έπρεπε να οφείλουν να συμβάλλουν στο οικονομικό βάρος της εισφοράς λόγω της μετακυλίσεως που προβλέπεται από τη βελγική νομοθεσία.

23. Το προϊόν της εισφοράς προορίζεται επιπλέον για προγράμματα αναπτύξεως της παραγωγής και των εξαγωγών βελγικών ζώων, ως προς τα οποία αντισταθμίζεται κατ' αυτό τον τρόπο το βάρος από την επιβολή της εισφοράς.

24. Η κατάσταση θα ήταν τελείως διαφορετική αν η εν λόγω εισφορά επιβαλλόταν σε κάθε σφαγή, το προϊόν της οποίας θα χρησίμευε αποκλειστικά για τη βελτίωση της υγιεινής στα βελγικά σφαγεία. Στην περίπτωση αυτή, τα οφέλη δεν θα υφίσταντο μόνο για την εγχώρια παραγωγή. Ένα τέτοιο βάρος θα ήταν σύμφωνο με τη Συνθήκη υπό την προϋπόθεση ότι η εισφορά θα είναι ανάλογη προς την παροχή των υπηρεσιών που πράγματι διενεργείται. Οι ενάγουσες της κύριας δίκης τονίζουν συναφώς ότι, εν προκειμένω, μια εισφορά υγειονομικής φύσεως έχει ήδη, στις περισσότερες των περιπτώσεων, επιβληθεί εντός της χώρας προελεύσεως στα ζώα που εισάγονται ζώντα στο Βέλγιο, πράγμα που αποδεικνύει σαφώς τον χαρακτήρα της επίδικης εισφοράς ως διπλής επιβαρύνσεως.

25. Οι ενάγουσες της κύριας δίκης προβάλλουν τέλος ότι η Βελγική Κυβέρνηση δεν μπορεί να αντλήσει επιχειρήματα από τη νομολογία του Δικαστηρίου το οποίο θεωρεί ότι ορισμένοι φόροι καταναλώσεως, που εφαρμόζονται στα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα, συμβιβάζονται με τη Συνθήκη παρά το γεγονός ότι τα πληττόμενα προϊόντα είναι κυρίως τα εισαγόμενα (απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 1981, 90/79, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1981, σ. 283), δεδομένου ότι η επίδικη εισφορά συνιστά εν προκειμένω επιβάρυνση που επιβάλλεται στην παραγωγή και όχι στην κατανάλωση. Ομοίως, δεδομένου ότι η επίδικη εισφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μορφή φόρου εισοδήματος, η Βελγική Κυβέρνηση δεν μπορεί να στηριχθεί στην απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Μαρτίου 1981, 36/80 και 71/80, Irish Creamery Milk Suppliers Association (Συλλογή 1981, σ. 735).

26. Ως προς την ερμηνεία της έννοιας των εσωτερικών φόρων κατά το άρθρο 95 της Συνθήκης, οι ενάγουσες της κύριας δίκης προβάλλουν ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μπορεί ενδεχομένως να πρέπει να ληφθεί υπόψη ο προορισμός του προϊόντος του φόρου. Έτσι, ένας εσωτερικός φόρος μπορεί να πλήττει εμμέσως βαρύτερα τα εισαγόμενα προϊόντα απ' ό,τι τα εγχώρια προϊόντα, όταν χρησιμεύει αποκλειστικά ή κυρίως για τη χρηματοδότηση των ενισχύσεων των οποίων απολαύουν μόνο τα εγχώρια προϊόντα (απόφαση της 21ης Μαΐου 1980, 73/79, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 137).

27. Κατά συνέπεια, για να είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 95 δεν απαιτείται να αποδεικνύεται ότι το προϊόν του εν λόγω φόρου χρησιμοποιείται αποκλειστικά υπέρ της εγχώριας παραγωγής. Έτσι, έστω και αν το προϊόν του φόρου διατίθεται εν μέρει μόνο για την ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής, πρόκειται, στο μέτρο αυτό, για φόρο που συνιστά δυσμενή διάκριση και απαγορεύεται από τη Συνθήκη.

28. Η διάκριση αυτή δεν παρουσιάζει, πάντως, πρακτικό ενδιαφέρον, όσον αφορά την επίδικη εισφορά, ενόψει όλων των διαθέσιμων στοιχείων από τα οποία προκύπτει

ότι το προϊόν της εισφοράς αυτής προορίζεται αποκλειστικά για την ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής.

29. Αν το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι απολύτως βέβαιο ότι εφαρμόζεται το άρθρο 12 ή το άρθρο 95 ως προς το συνολικό ποσό της επιβαρύνσεως, οι ενάγουσες ζητούν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει με τις απαντήσεις του στα προδικαστικά ερωτήματα ότι οι βελγικές αρχές φέρουν το βάρος της αποδείξεως ενώπιον του εθνικού δικαστή ότι ένα μέρος του προϊόντος της επιβαρύνσεως αποβαίνει προς όφελος των ζώων στα άλλα κράτη μέλη.

30. Ως προς το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, οι ενάγουσες της κύριας δίκης παρατηρούν ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, τόσο το άρθρο 12 επ. όσο και το άρθρο 95 της Συνθήκης έχουν άμεσο αποτέλεσμα (αντιστοίχως, αποφάσεις της 5ης Φεβρουαρίου 1963, 26/62, Van Gend & Loos, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 861, και της 16ης Ιουνίου 1966, 75/65, Lütticke, Συλλογή τόμος 1965-1966, σ. 293).

Παρατηρήσεις της Επιτροπής

31. Η Επιτροπή προβάλλει προκαταρκτικά ότι η Βελγική Κυβέρνηση, ερωτηθείσα σχετικώς, την πληροφόρησε, με έγγραφο της 6ης Ιουλίου 1989, ότι στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Γεωργίας προβλεπόταν για το 1988 παρέμβαση του Ταμείου στη χρηματοδότηση των προγραμμάτων για την εξάλειψη της κλασσικής πανώλης των χοίρων και για την καταπολέμηση της βρουκελώσεως, κατ' εφαρμογή κοινοτικών οδηγιών. Η Βελγική Κυβέρνηση επισήμανε επίσης ότι, κατά τον προορισμό του προϊόντος της επιβαρύνσεως, δεν γινόταν διάκριση με βάση την προέλευση ανάλογα αν προερχόταν από τη σφαγή εγχωρίων ή εισαγομένων ζώων.

32. Με έγγραφο της 20ής Οκτωβρίου 1989, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη Βελγική Κυβέρνηση ότι κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ κατά αυτών των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων του Ταμείου (η σχετική ανακοίνωση δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 1990, C 24, σ. 12). Οι αντιρρήσεις της Επιτροπής στηρίζονταν στο γεγονός ότι οι παρεμβάσεις του Ταμείου χρηματοδοτούνταν από επιβαρύνσεις που επιβάλλονταν στη φάση της σφαγής και επί των εισαγομένων προϊόντων και ότι ο τρόπος αυτός χρηματοδοτήσεως είχε προστατευτικά αποτελέσματα. Με έγγραφο της 20ής Νοεμβρίου 1989, η Βελγική Κυβέρνηση αντέκρουσε την άποψη της Επιτροπής.

33. Ως προς τα προδικαστικά ερωτήματα, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα δύο πρώτα είναι τόσο στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους ώστε πρέπει να δοθεί κοινή απάντηση σ' αυτά.

34. Το πρώτο ερώτημα παρέχει ανακριβή εικόνα του σκοπού και των σημερινών δραστηριοτήτων του Ταμείου, που περιορίζονται στην εξάλειψη της κλασσικής πανώλης των χοίρων και την καταπολέμηση της βρουκελώσεως, κατ' εφαρμογή, και ως προς τα δύο, των υποχρεώσεων που απορρέουν για το Βέλγιο από τις οδηγίες 80/1095/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 11ης Νοεμβρίου 1980, περί καθορισμού των όρων που αποβλέπουν να απαλλάξουν και να διατηρήσουν το έδαφος της Κοινότητας απαλλαγμένο από την κλασσική πανώλη των χοίρων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/031, σ. 226), και 64/432/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1964, περί των προβλημάτων υγειονομικού ελέγχου στον τομέα του ενδοκοινοτικού εμπορίου ζώων του βοείου και χοιρείου είδους (ΡΒ 1964, L 121, σ. 1977).

35. Το ζήτημα αυτό αφορά επομένως έναν εσωτερικό φόρο κατά την έννοια του άρθρου 95 της Συνθήκης, ο οποίος πλήττει τα βοοειδή, τους μόσχους και τους χοίρους, τόσο εισαγομένους όσο και εγχωρίας παραγωγής, κατά τη σφαγή, του οποίου όμως το προϊόν αφιερώνεται στο μεγαλύτερο μέρος του — μάλιστα δε αποκλειστικά κατά το χρονικό σημείο που αφορά η παρούσα υπόθεση — στη χρηματοδότηση ενισχύσεων που παρέχονται αποκλειστικά για τα ίδια εγχώρια προϊόντα.

36. Η Επιτροπή προβάλλει ότι, υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου (ιδίως αποφάσεις της 25ης Ιουνίου 1970, 47/69, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 341, και της 21ης Μαΐου 1980, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα), η εφαρμογή της εν λόγω επιβαρύνσεως στη σφαγή ζώων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 95 της Συνθήκης και η παρέμβαση του Ταμείου για την καταπολέμηση ορισμένων επιζωοτιών του εγχωρίου ζωικού κεφαλαίου είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92, εφόσον η εν λόγω επιβάρυνση πλήττει ομοίως τα ζώα που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη.

37. Η ορθότητα των δύο αυτών συμπερασμάτων προκύπτει ήδη από τον σκοπό και μόνον αυτού του συστήματος ενισχύσεων που από τη φύση του δεν μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της υγειονομικής καταστάσεως του ζωικού κεφαλαίου των άλλων κρατών μελών. Ως προς τον σκοπό των ενισχύσεων αυτών που συνίστανται στην εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν για το Βέλγιο από ορισμένες κοινοτικές οδηγίες, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι ίδιες υποχρεώσεις έχουν ως αποδέκτες επίσης και τα άλλα κράτη μέλη, όσον αφορά το ζωικό τους κεφάλαιο και ότι, επιπλέον, σε περίπτωση εξαγωγής βοοειδών και μόσχων προς άλλα κράτη μέλη, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν ορισμένο αριθμό κτηνιατρικών υγειονομικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένης της χορηγήσεως υγειονομικού πιστοποιητικού.

38. Η επίδικη εισφορά θα είναι επίσης ασυμβίβαστη προς τα άρθρα 95 και 92 της Συνθήκης στην περίπτωση κατά την οποία το Ταμείο θα επέκτεινε τις παρεμβάσεις του, χρηματοδοτώντας επίσης ενισχύσεις για τη βελτίωση της ποιότητας του εγχωρίου ζωικού κεφαλαίου και των εγχωρίων προϊόντων με βάση το κρέας.

39. Δεν έχει σημασία, για τα δύο συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η Επιτροπή, το ότι η επίδικη εισφορά πρέπει να μετακυλίεται, κατά τη βελγική νομοθεσία, σε κάθε πράξη πωλήσεως μέχρι και τον παραγωγό.

40. Ως προς την εφαρμογή της επίδικης εισφοράς και στην εξαγωγή των εν λόγω ζώων, η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να θεωρηθεί ασυμβίβαστη προς το κοινοτικό δίκαιο (προαναφερθείσα απόφαση της 10ης Μαρτίου 1981, Irish Creamery Milk Suppliers Association).

41. Επομένως, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί στα δύο πρώτα ερωτήματα η ακόλουθη απάντηση:

«Όταν επιβάλλεται εσωτερικός φόρος στην παραγωγή, τη μεταποίηση ή την εμπορία ενός προϊόντος και το προϊόν του φόρου αυτού προορίζεται αποκλειστικά ή κυρίως για τη χρηματοδότηση ενισχύσεων που αποβαίνουν αποκλειστικά προς όφελος των οικείων εγχωρίων προϊόντων, η άμεση ή

έμμεση εφαρμογή του φόρου αυτού στα προϊόντα που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη αντιβαίνει προς το άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΟΚ. Αυτή η άμεση ή έμμεση εφαρμογή του φόρου στα προϊόντα που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη έχει επιπλέον ως αποτέλεσμα ότι οι ενισχύσεις που χρηματοδοτούνται μέσω αυτού του φόρου πρέπει να θεωρούνται ως ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 92.»

42. Όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, η Επιτροπή θεωρεί ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 95 της Συνθήκης εφαρμόζεται απευθείας, το ασυμβίβαστο της επίδικης εισφοράς προς αυτή τη διάταξη μπορεί να προβληθεί ευθέως ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου (απόφαση της 29ης Απριλίου 1982, 17/81, Pabst & Richarz, Συλλογή 1982, σ. 1331). Το ασυμβίβαστο προς την κοινή αγορά των ενισχύσεων που χρηματοδοτούνται μέσω της εισφοράς αυτής δεν μπορεί να προβληθεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου παρά μόνον αφού η Επιτροπή έχει διαπιστώσει το ασυμβίβαστο αυτό με απόφαση λαμβανόμενη σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (προαναφερθείσα απόφαση της 19ης Ιουνίου 1973, Capolongo).

K. N. Κακούρης
εισηγητής δικαστής